

LE TOURISTE BULGARE. — DER BULGARISCHE TOURIST.

СПИСАНИЕ ЗА ТУРИЗЪМЪ И ПРИРОДООПИСАНИЕ.

Редакторъ : С. Д. СКРИНСКИ.

Излиза мѣсечно (освѣтъ юлий и августъ). Струва за нечленове годишно 2 лева.
Въ странство 2-50 франка.

Всичко се изпраща : София, „Българско Туристско Дружество“.

Год. VIII.

София, ноемврий 1909 г.

Брой 9.

Д. Т. Страшимировъ.

Впечатления въ народния театъръ.

(„Бориславъ“ отъ Ив. Вазовъ).

Оня день, четвъртъкъ, храбрия Бориславъ играха тринайсети пжтъ ; азъ отидохъ да го видя и увѣрявамъ ви, че и на тридесетото му прѣдставление театърътъ ще бже пакъ веселъ и пълненъ като оная вечеръ. Ликуваше партерътъ, тътише тъмното подножие, вълнуваха се полукръговитѣ лавици горѣ, че и небето—ей тамъ на тавана, дѣто опрѣли на желѣзни прѣчки, висятъ кжправокоси момчета, готови гачели да полетатъ съ глава надолу, — и тѣ ликуваха. Всичкиятъ свѣтъ блъскаше отчаяно ржцѣ, шумѣше, ржкоплѣскаше — тържествуваше.

И ще тържествува и тридесетия пжтъ, и азъ зная зашо, и ще ви го кажа. Само трайте и вървете мълкомъ съ мене.

Добритѣ дами отъ високото общество, като отиватъ на театъръ, зематъ шекерени бомбончета въ парфюмирани кутийки, за да подслаждатъ язичето си измежду другата забава. Та на пѣтъ за храма на музитѣ и азъ мушнахъ въ джеба си два голѣми шекера, — собствено единъ, а другиятъ ми дойде послѣ на помощъ. Най-сетнѣ, петъ дълги-прѣдълги дѣйствия, се трѣбва съ що-годѣ да си подслаждашъ духовнитѣ язици! . . .

Да ви кажа азъ за тия мой шекерчета — вие ги знаете, знае ги цѣлъ свѣтъ. Бѣхме сополанци на школото, дѣдо Вазовъ ни научи да обичаме „нашата България“ и това шекерче ни подслажда сито и до днеска. А послѣ вече дѣдото се скепца съ хлапетиитѣ, закрѣска сърдито — „епохата кърмачка“ го душеше. „Русия, каже дѣдо, свобода ни даде, ама милость не тури въ сърдцата ни“. И това шекерче ние пакъ лапахме на врѣмето.

И азъ сѣдѣхъ сега, оная вечеръ, потъналъ въ вишнавото меко кресло на партера, и се подслаждахъ до сита отъ осемъ часа до дванейсетъ. — „Българийка“ горѣ, „Българийка“ долу . . . Послѣ вече изпъкна милостъта на царъ Асѣня, и азъ се събудихъ отъ сънища. Уви! Животътъ е жестокъ — нашиятъ живогъ — и азъ отъ жестокость бѣхъ забравилъ стария вторъ шекеръ: „милость, жестоки хора!“ Да, сърдцата на старитѣ сж класично прости, и азъ искамъ да ви начертая и миловливитѣ крила на дѣдото.

Бориславъ люби тайно царската дъщеря — моля ви се, не само я люби, но подлѣгалъ глупавото момиче да го цалува по тъмни коридори и даже изъ шубрацитѣ на градината го е подмамилъ да го влачи насамъ-нататъкъ и кждѣ не още го влачи като нѣкоя кухарка, — а послѣ устроява и хайдушки да го грабне, че и като го хванатъ, та на панаконъ още и ножъ тегли на бащата на момичето, на Асѣня, моля ви се, на своя царъ, на великия Асѣнь, и пакъ великия Асѣнь трѣбва да го прости и ето че го прощава. Да, това се вика милость. И тоя Асѣнь владѣе тритѣ морета: Адриатическо, Бѣло и Черно, и затова е великъ, защото е милостивъ. А ние — но кой не знае за насъ: едно море сме допрѣли, и то не е сигурно, та и ние, „епохата кърмачка“, нали сме жестоки-жестоки . . . , за туй не прокопсахме. Видите, милостъта ни липсва. Ахъ милость, жестоки хора!

И послѣ, знаете, милостъта е обичъ и старитѣ сж обичливи сърдца. Че и дѣдото си е аслж обичливо, па и тия работи нали сж старички, та и ние ги обичаме. Обичаме, шумимъ, веселиме се — това си е. Старото е мило на дѣцата. Сички сукахме на „Иванко“ и тъй сме порастнали. А тукъ не е бояринътъ Иванко, ами бояринътъ Бориславъ, пръвъ юнакъ на царството, като Иванка, пазителъ и спасителъ на царя, какъ да не го обичаме! И Асѣнь си е пакъ Асѣнь. Че и грѣкъ дори има (безъ грѣкъ дѣ може, дѣволъ да го земе, иначе бихме заспали сички). Тамъ бѣше Исакъ, а тука е Киръ Тодоръ, и Исакъ имаше дъщеря и Тодоръ има дъщеря, и тамъ ходихме на манастиръ и тукъ сме пакъ между келийкитѣ, и тамъ

пѣхме пѣсни и удряхме сабитѣ, правѣхме ужасни сражения, ржкоплѣскахме, и тукъ пѣемъ и удряме на провала и веселиме се.

Да, тия сж стари работи и ние ги обичаме и ще ги обичаме. То си е весело. Че май сега сме и по-добрѣ отъ прѣди. Тогава Исакъ (дьяволъ да го земе!) побѣди, но сега оня грѣкъ, оня Киръ Тодоръ, като го хванаха, че като го вързаха, ржцѣтъ назадъ, и като го изтърсиха като оковано добиче на сцената, че да видишъ смѣхове, да видишъ българско тържество. Най-послѣ сега сме по-силни, майката разплакваме на гърка, косъмъ не даваме да падне отъ главата нѣкому . . .

Ахъ, весели сж тия работи! Азъ сѣдѣхъ на една стъпка отъ дѣдото, и когато всичкиятъ свѣтъ се смѣеше, — смѣеше се и той самичѣкъ, творецѣтъ, отъ сѣ сърдце . . . И така си е — весело е, кога се веселятъ дѣцата. Дори и азъ се смѣехъ

Едно, дьяволъ да го земе, не мога да забравя. Сърдцата на всички тия нещастни играчи на сцената бѣха се подигнали до гърлото имъ, всички викаха, крѣскаха, ревъха, колкото имъ гласъ държи, гачели ги душеше нѣкой, и само единъ прѣгльгаше — това бѣ грѣкътъ. Ето дѣ била разликата, рекохъ си, има пойни птици на свѣта и жилката имъ е българска. А пустия му дьяволъ грѣкъ мълчи. И боядисалъ си лицето жълто-зелено, жлъчка гачели е и гачели е българинъ, та мрази грѣцитѣ толкова . . .

Всичко бѣше тукъ любвеобилно, сърдцевато и българско и вълнуваше по български душата.

Най-интересенъ бѣше се пакъ Бориславъ. Той най-много крѣщѣше, най-много тичаше и се шураше всѣкждѣ гачели най-много бѣ възхитенъ отъ сичко и най-побѣдоносно изцалува редомъ хубавия свѣтъ. Правото да си кажа, въ това момче живѣе бѣсътъ на женитѣ и съ него, вѣрвамъ, ние заминахме и турцитѣ. Мопасанъ се провикваше въ края на единъ отъ разказитѣ си: „Où nous aimons les femmes, nous sautes, français!“ Но да дойде да се поучи отъ българския Бориславъ — е-хе-хе! Моля ти се, Бориславъ, като му отнематъ Тамара, веднага, гачели го крѣстили, става грѣкъ (грѣкъ, мисли си, ей Мопасанъ!), а щомъ зърне Тамара, пакъ става българинъ — само за Тамара, че и Асѣнъ го прощава, и ето че го прави свой зетъ. Азъ се обърнахъ внезапно да видя публиката — рекохъ, сѣ нѣкой баре ще се ококори. Нищо. Смѣеше се свѣтътъ и ржкоплѣскаше. О, Мопасанъ, ела ми на помощъ! . . .

А ргорѣс. Тия цалувки на Борислава. Боже мой, какъ цалува той царската дѣщеря, какъ мляца сладко! Трѣбва да се е чуло чакъ на пжтя. Какъ умѣятъ тия хора да прѣдставляватъ себе си — чиста работа самоковска! Че пѣкъ има ли и нѣщо по-сладко отъ цалувката, де кажи, душо българска, има ли! Да, и азъ съмъ убѣденъ, че само дѣщеритѣ на българскитѣ царе сж умѣли да се цалуватъ тѣй сладко, че и да ги слуша цѣлиятъ свѣтъ отдалеко . . . Ахъ и напраздно дѣдо Вазовъ плаче, че нѣмали милость нашитѣ сърдца. Милозливи сж, дѣдо, милозливи сж за цалувки нашитѣ сжрдца! . . .

София, 20. X 1909 г.

В. Съплиевъ.

Върху цѣлта и срѣдствата на Софийския клонъ „Алеко Константиновъ.“

Въпросътъ, съ който искамъ да занимая моитѣ другари отъ Софийския клонъ, а така сѣщо и другаритѣ отъ цѣлата туристка организация, е твърдѣ важенъ. Клонътъ „Алеко Константиновъ“ скоро ще отпразднува своя десетгодишенъ юбилей отъ основаването си, но ако ние, като негови членове, се рѣшимъ да си дадемъ смѣтка за това, какво сме извършили въ тоя толкова дълъгъ периодъ за прѣуспѣването частно на нашия клонъ и общо на цѣлата задруга, бихме останали силно разочаровани. Дѣйствително, почти всички спортни дружества у насъ сега за сега прѣкарватъ единъ твърдѣ анемиченъ животъ и отъ своя дълбокъ летаргиченъ сънъ само отъ врѣме на врѣме се събуждатъ, за да проявятъ извѣстна дѣйностъ, която по-скоро бихме нарекли дѣйностъ отъ нѣмай-каждѣ, отколкото проявление на съзнателностъ за прѣслѣждане на по-рано прѣдначертана цѣль. Това, безспорно, е тѣй. Кой е виновникътъ за всичко това? Туристскитѣ клонове, както и всички други спортни дружества, нѣматъ характера на едно политическо сдружение, та силния напѣдъкъ или неуспѣхитѣ си да обясняватъ съ различнитѣ политико-економични условия, въ които сж поставени да вирѣятъ. А слабо то или по-силно проявление на животъ въ тѣхъ е въ свръзка съ слабия или по-силенъ интересъ, който ръководителното дѣло има къмъ бързото постигане цѣлитѣ на задругата. Често пѣти животътъ на нѣкой клонъ отъ туристското дружество е напълно въ зависимостъ отъ неговия прѣдседателъ и, ако нѣкога се повдигне въпросъ за отговорностъ относително дѣйността на клона, трѣбва да държимъ отговоренъ самия него, а не клоновитѣ членове, които сж въ правото си да ни отговарятъ, че сж избрали настоятелство, което *трѣбва* да проявява инициатива, да поддържа живота на клона, да упражнява позволенитѣ срѣдства за постигане цѣлта му, въобще то да върши всичко онова, което би го издигнало въ очитѣ на избирателитѣ си и съ което би оправдало почетното си мѣсто, което заема. И наистина, ако работата се състои само да се свикватъ членоветѣ на клона на годишно събрание, въ което да се каже, колко членове има сега, колко сж се записали прѣзъ годината, колко сж се отписали, колко пари сж събрани и други технически работи, тогава нѣмаше зашо да се избира настоятелство отъ нѣколко души, а за тая работа би билъ достатъченъ само единъ човѣкъ. Като знаемъ пѣкъ, че прѣдседателътъ и другитѣ настоятели приематъ длѣжноститѣ си тържествено прѣдъ събранието, тогава още по-силно трѣбва да падне обвинението върху тѣхъ за бездѣйността на клона прѣзъ годината, още по-силно трѣбва да бждатъ упрѣкнати, задѣто сж излѣгали своитѣ избиратели, които

даватъ гласа си ужъ за хора прѣдадени на дѣлото. За примѣръ можемъ да посочимъ заглѣхналитѣ вече клонове въ Плѣвентъ, Орѣхово, Берковица, Варна и др. Подобно нѣщо лошитѣ езици приписватъ и на клоновѣтъ въ Кавакли, Горна-Орѣховица, Провадия и Враца, но това не мога да повѣрвамъ.

Сжщо и въ нашия, Софийския, клонъ слабо то проявление на животъ се дължи на слабия интересъ на осмочленното му настоятелство за постигане клоновитѣ цѣли. Изглежда, че мнозина отъ тѣхъ сж занемарили тържествено приетитѣ си почетни длѣжности. Смыслътъ на едно такова многочислено управително тѣло е повече отъ ясенъ. Не съмъ съгласенъ съ мнѣнието на нѣкой другари, които свързватъ нередовността на членоветѣ въ клона съ неговата обща бездѣйностъ. Къмъ постоянно нередовнитѣ членове нѣма що да се церемонимъ. Който се е записалъ членъ въ туристското дружество, трѣбва да бждъ редовенъ туристъ. Намъ не ни трѣбватъ членове, които само за лице сж такива, които тургатъ дружествената значка само да отидатъ до родното си мѣсто съ намалена такса по желѣзницитѣ.

Въ чл. 4 отъ нашия уставъ се говори за цѣльта на клона. Тя е слѣдната: „Да насърдчава между членоветѣ си обичъ къмъ природата и туризма и да разширява научнитѣ имъ, етнографически, географически, битови и др. познания“. Цѣль, дѣйствително, доста обширна, за която сж прѣдвидени и маса срдства. Отъ тѣхъ ще спомена само слѣднитѣ: „Уреждане задружни излети, забавления и срѣщи, сказки съ подходяще научно съдържание, издаване пжтеводители, уреждане читални и доставяне туристка литература, построяване и поддържане хижи и др.“ До тукъ всичко е хубаво, писаното си остава само на книга, а за неговото практическо приложение изглежда, че твърдѣ малцина се грижатъ. Азъ съмъ младъ туристъ и, като съмъ участвувалъ въ десетината излети, прѣдприети отъ клона, едно нѣщо силно впечатление ми е правило — едничка цѣль на тия излети е била просто прѣминаване на извѣстни мѣстности; никакъвъ интересъ не се проявяваше къмъ странични нѣкои работи, които въ сжщностъ много повече би трѣбвало да ни интересуватъ като туристи. Напримѣръ, на единъ излетъ до с. Искрецъ половината отъ другаритѣ не щѣха да навлѣзатъ въ една пещера, понеже, спорѣдъ думитѣ имъ, „нѣмало какво да се види въ нея“. На другъ излетъ надъ Брацигово единъ горски стражаръ ни съобщи, че малко въ дѣсно имало два пласта каменни вжглища, които не били изучавани отъ никого, и ни прѣдлагаше да отидемъ да ги разгледаме. Отъ 80 души излетиници само пегима се отбихме. Сжщо и почивкитѣ си не сме използвали тѣй, както трѣбва. Никога не е имало хора, които да сж били натоварени прѣдварително да изучатъ поминѣка, историческитѣ паметници, носията, обичаитѣ и пр. на извѣстенъ край и да бждатъ въ състояние да запознаятъ останалитѣ екскурзиянти съ това. Въ врѣме на пжтуването събитие е бивало да се разтвори пжтеводна карта, а и самото четене на нея е бивало *terra incognita* за мнозина отъ насъ. Често пжти сме дохождали до много смѣшни резултати при

търсене мѣстоположението на нѣкои върхове — търсиме върхове отъ Витоша, а сочимъ Стара-планина. Такива сж нашитѣ излети.

Когато си дойдемъ у дома, ние никога не се замислюваме за нѣкаква работа, която би ни подготвила за новитѣ излети. Кждѣ сж научнитѣ ни съ подходяще съдържание сказки, за които по-горѣ става дума? Може би, ще ни се възрази, че клонътъ не разполага съ хора, които би се нагърбили съ тая благородна задача. Да положимъ, че това е вѣрно. Но погледнете, какво правятъ за просвѣта на своитѣ членове други просвѣтителни и благотворителни дружества у насъ! Тѣ сжщо така нѣматъ свои хора, които да се нагърбятъ съ тая работа, ала все какъ устройватъ четения, на които канятъ подготвени сили, които даватъ онова, що членоветѣ имъ не могатъ да дадатъ. Мисля, че ако нашиятъ клонъ земе инициативата да устрои подходящи за насъ четения, посѣщаването на които, разбира се, да бжде задължително за всички членове, като покани нѣкои географи отъ университета или гимназиални учители, послѣднитѣ нѣма да ни откажатъ услугитѣ си. Ние трѣбва сжщо да посѣщаваме и курсове, въ които да се научимъ да снимаме съ приблизителна точностъ извѣстна мѣстностъ и да се научимъ да се ориентирваме по дадена географична карта. Софийскитѣ и другитѣ туристски клонове трѣбва обязательно да се загрижатъ още прѣзъ тази зима да издадатъ подходящи пътеводни карти, поне за по-красивитѣ кѣтове на нашето отечество. Достатъчно е да направимъ тия карти задължителни за всички членове на организацията ни и тѣ ще покриятъ разноснитѣ си.

Софийскитъ клонъ има условия да основе читалня, въ която да се получаватъ спортни и природоописателни съчинения, списания и вѣстници. Ползата отъ това е очевидна. — Освѣнъ дѣто ще се опознаемъ по-отблизо и ще размишляваме мисли върху онова, което ни интересува, но чрѣзъ спортната и природоописателна литература ще имаме възможностъ да се запознаемъ и съ спортния животъ у насъ и странство. Дѣйствително, ние не можемъ да издържаме собственъ клубъ, защото срѣдствата, съ които разполагаме сега, не сж твърдѣ голѣми, но за това пакъ нищо не прѣчи на нашето настоятелство да влѣзе въ споразумѣние съ настоятелствата на тукашнитѣ колоездачи, юнаци и ловджии относително въпроса за наемане на обща читалня. Ако тази идея може да се усъществи, ползата за всички спортисти е повече отъ очевидна.

Опитътъ да се построи хижа на Черния-върхъ е начинание повече отъ благородно, ала и то, както и много други начинания, замръзна още въ зародиша си. Положени прѣди толкова години само основитѣ ѝ, Богъ знае, кога напълно тя ще се привърши. Много справедливо бѣха упрѣцитѣ, които се хвърлиха на Софийския клонъ на IX. сборъ въ гр. Брацигово, по отношение на тая хижа. При все това сборянитѣ пакъ изказаха надеждата, че за идущия сборъ, който ще стане въ София, хижата ще бжде готова. Сега не остава нищо друго, освѣнъ управницитѣ на Софийския клонъ да положатъ всички старания, за да подготвятъ работата дотамъ, щото напролѣтъ

да се почне строенето на хижата. При търсенето срѣдства за това трѣбва да се обърнемъ за помощъ къмъ общитата и държавата. Това не е унизително — на много мѣста тъй става. И ако ние идущата година не изпълнимъ желанието на сборянитѣ, вѣрвайте, че разочарованието ще бѣде много голѣмо и слѣдъ това едва ли нѣкога нѣкой клонъ ще се рѣши да събира срѣдства за строене хижа.

Азъ твърдѣ бѣгло разгледахъ само нѣкои срѣдства, които ние ужъ прилагаме за постигане на благородната цѣль — близкото и интимно общение съ природата, а други пъкъ отъ тѣхъ и съвсѣмъ не зачекнахъ. Но ясно е отъ всичко това, че ние сме се отклонили отъ правия и прѣдначертанъ отъ по-рано пжтъ, навлѣзли сме въ една затѣнтена пжтека, която въ никой случай нѣма да ни изведе близко до нашата цѣль. Длѣжностъ е на всѣки отъ насъ да се замисли сериозно върху това и да допринесе, каквото може, за прѣуспѣване на дѣлото, на което доброволно се е отдалъ. Ний-много въ случая иматъ думата нашитѣ ржководители.

Накрай искамъ да кажа нѣколко думи върху разширение цѣльта на клона. Въпросътъ трѣбва да се повдигне отсега, та къмъ февруарий на общото събрание той да е назрѣлъ и възприетъ отъ членоветѣ на клона. На пръвъ погледъ би било смѣшно да се говори за разширение цѣльта на клона, когато за всички ни е ясно, че и тая цѣль, която засега е поставена, далечъ не е постигната. Мисълта ми е тамъ, че съ това разширение ние по необходимостъ ще влѣземъ въ стълкновение съ основната цѣль на клона и по необходимостъ ще се мжчимъ да я реализираме. Думата ми е за **прѣдприемането научни екскурзии въ странство**. Върху това, каква би могла да бѣде една таква екскурзия и по какъвъ начинъ тя може да се реализира, ще размѣна мисли съ читателитѣ на „Български туристъ“ въ друга статия.

София, 3 юлий 1909 г.

Отчети на клоноветъ на БТД за 1907 г. *)

В.-Търновски клонъ „Трапезица“.

Никога настоятелството на клона ни не се е тъй често мѣнило както прѣзъ отчетната 1907/908 год. Въ съставъ повечето чиновници, частъ отъ които бѣха прѣмѣстени прѣзъ годината, настоятелството постепенно се намалява и накрай дружеството остана почти безъ настоятелство.

Въ общото годишно събрание на 15.IV 1907 г. сж избрани слѣднитѣ лица за членове на настоятелството на клона: прѣдседател — Димитър Антоновъ, адвокатъ, подпрѣдседател — Александър Гинчевъ, учителъ, секретаръ — Леонъ Филиповъ, кондукторъ, касиеръ — Димитър Щърковъ, банковъ чиновникъ, домакинъ — Киро Воленичаровъ, учителъ, и съвѣтници — Георги Козаровъ, архитектъ, Михалъ Ив. Заяковъ, адвокатъ, и Недѣлко Марковъ, окръженъ училищенъ инспекторъ.

Прѣзъ годината подпрѣдседателтъ, секретартъ, домакинътъ и единъ съвѣтникъ бѣха прѣмѣстени на работа въ други градове, та тѣхнитѣ длѣжности останаха свободни. Затова на 21. октомврий 1907 г. се свика извънредно общо събрание за попълване състава на настоятелството и се избраха слѣднитѣ лица: подпрѣдседател — Иванъ Вителовъ, книжаръ, секретаръ — Петъръ Ц. Абаджиевъ, инженеръ, домакинъ — Леонъ Филиповъ, кондукторъ, и съвѣтникъ — Василъ Василевъ, подпрѣдседателъ на Търновския окр. сѣдъ. По-късно прѣдседателтъ бѣше назначенъ за Русенския окр. управителъ, домакинътъ бѣше командированъ въ София, а секретартъ, поради силни занятия, прояви слаба заинтересованостъ къмъ работитѣ си въ дружеството, по която причина длѣжността му доброволно се изпълнява отъ туриста Рафаелъ Поповъ, аптекаръ.

Макаръ клонътъ ни да прѣтърпѣ такива чувствителни промѣни въ състава на свето настоятелство, но той, благодарение на силната заинтересованостъ на прѣдседателя му Димитър Антоновъ и нѣкои други членове отъ настоятелството, съвсѣмъ не е останалъ назадъ отъ другитѣ си събратя и дѣйността му е била доста интензивна, плодотворна и далечъ надминава нѣкои отъ миналитѣ години.

Прѣзъ VI. си година на животъ клонътъ ни има 82 члена мъже и 10 членки дами — всичко 92 редовни членове и членки и единъ благодѣтеленъ членъ. По разни причини прѣзъ годината напуснаха 7 члена и една членка, та числото на редовнитѣ членове и членки въ края на годината остана 84 и единъ благодѣтеленъ членъ — всичко 85 души.

Ще прибавя, че въ началото на 1908 год. се приеха за редовни членове още 4 дами и 5 мъжа, така щого до този моментъ броятъ

*) Продължение отъ бр. 4, год. VII.

на членовете ни е 13 дами — туристки и 84 туристи, а всичко 94 души.

Прѣз отчетната година клонът ни има 2 общи и 16 настоятелствени събрания.

Въ общитѣ събрания се измѣни и допълни уставът на клона, за да се съгласува съ оня на Централното управление на Б. Т. Д. Измѣненіята и допълненіята сж слѣднитѣ: разшири се цѣлѣта съобразно мѣстнитѣ условия и нужди, като се поставиха подточки за залѣсяване и украсяване, запазване и съхраняване старинитѣ; прие се да има членове благодѣтелни, за каквито да се провъзгласяватъ отъ общото годишно събрание всички онѣзи лица, които подарятъ на клона не по-малко отъ 100 л., и членове юноши — туристи, записвани отъ учащитѣ се младежи; увеличи се състава на настоятелството съ още единъ контрольоръ и двама съвѣтници, така щото сега настоятелството се състои отъ 9 члена; намали се членския вносъ на дамитѣ — туристки на 3 лева годишно. Освѣнъ това въ едно общо събрание се прие за благодѣтеленъ членъ търновския гражданинъ Петъръ Терѣвѣвъ, който прѣзъ 1906 г. е подарилъ на клона 100 лева.

Въ настоятелственитѣ събрания сж се разглеждали въпроси, които се отнасятъ за напечатването пжтеводителя на гр. В.-Търново и околността му, за излети, за по-добро нареждане безплатнитѣ ученишки спални, за прокарване пжтища, други въпроси, които цѣлятъ прѣуспѣването на туризма, въпроси отъ залѣсвателно-украстителенъ характеръ, стопанствени и пр.

Макаръ за нареждането и напечатване пжтеводителя да се срѣщаха най-голѣми трудности и прѣпятствия, особено въ срѣдствата, той пакъ окончателно се свърши и издаде благодарение трудоветѣ и усърдието на г. г. *Недѣлко Марковъ, Георги Козаровъ, Димитър Антоновъ и Леонъ Филиповъ*. Отпечатани сж 4000 екземпляра и днесъ клонътъ ни съ гордостъ го поднася на българското общество. Той съдържа 94 страници съ 33 изящно изработени картини — главно гледки отъ околноститѣ на гр. В.-Търново. Има описателенъ и исторически отдѣлъ много богатъ благодарение вѣлшебната околностъ и историческото минало на Търново. Поради тѣзи му прѣвъзходства голѣма частъ отъ него е вече ангажиранъ отъ разни учрѣждения и лица. Сжщо така отъ него сж раздадени по единъ екземпляръ на всички членове на клона, на видни лица, които сж съдѣйствували за издаването му, на всички клонове на Б. Т. Д., а на Еленския клонъ „Чумерна“ се подариха 100 екземпляра на стойностъ 300 лева — братска помощъ за подпомагане издигането на хижа на върха Чумерна, плана на която изработи туриста архитектъ г-нъ Г. Козаровъ.

Заедно съ това клонътъ ни състави и отпечати въ 500 екземпляра карта на Търновския окръгъ, която тѣй сжщо добръ се разпродава съ цѣна 50 ст. екземпляра.

Прѣзъ отчетната година се направиха 9 общи излета:

1. До Чолаковата-махала — тунела при с. Дебелецъ по ново-строящата се желѣзопътна линия Търново — Тръвна — Борушица;
2. До мѣстността „Силифоръ“ на изтокъ отъ града;
3. До Прѣображенския манастиръ и пещеритѣ;
4. До Петропавловския манастиръ — Лѣсковецъ — Горна-Орѣховица;
5. До „Трошана“ — Присовския манастиръ;
6. До манастиря св. Троица и с. Арбанаси;
7. До развалинитѣ на старата римска крѣпость Nicopolis ad Istrum при с. Никюпъ и нисшето държавно землед. училище „Борушъ“;
8. До Варна и Евксиноградъ съ участието на Търнов. музикално дружество „Струна“ и
9. До най-високия връхъ на Еленския балканъ Чумерна съ участието на горноорѣховскитѣ и еленскитѣ туристи.

Въ всичкитѣ излети сж взели участие 481 души туристи и госте — мъже и жени, или срѣдно на излетъ по 54 души. Тия членове отъ клона, които сж взели живо участие въ всичкитѣ излети, сж получили като премия туристски дрехи и обуца. Почти всички излети бѣха сполучливи по число на излетниците, а по своята живостъ, веселостъ, игри и разнообразностъ тѣ оставиха по нѣщо неизлично въ душата на всѣки излетникъ. Това особено може да се каже за излета до върха Чумерна, анегдотитѣ за който и дондесъ се разправятъ.

Въ излетитѣ винаги земаше участие фотографа-туристъ К. Воденичаровъ.

Постъпили сж прѣзъ отчетната година 76 писма, а сж изпратени 166; това свидѣтелствува, че инициативата повечето е била на страната на клона ни.

Клонътъ ни е членъ на Turing club Français и Club Českých Turistů.

По независящи отъ клона причини — епидемична болестъ и др. традиционниятъ туристски балъ прѣзъ зимата не си даде, но пъкъ на излета въ гр. Варна съ участието на търновското дружество „Струна“ и безплатнитѣ трапезарии въ този градъ се даде градинско увеселение, прихода отъ което се раздѣли между тритѣ участвуващи дружества.

Прѣзъ годината сж получени 500 лева отъ министерството на народната просвѣта и 100 лева отъ търновската градска община, като помощъ за напечатване пжтеводтеля.

За злѣтсването и украсяването клонътъ ни не е могълъ да направи нѣщо по-крупно прѣзъ VI. си година на своя животъ. Направени сж само постъпки за прокарване пжтя Търново — с. Сергьовецъ, който да минава по дѣсния клонъ на „Дервента“, покрай манастиря св. Троица, както и за прокарване на туристската пжтека отъ „Баждарлъкъ“ до първия желѣзенъ мостъ.

Въ клоновата библиотека прѣзъ годината сж получавани слѣднитѣ списания: „Родина“, „Български туристъ“, есперанското спи-

сание на търновската група — „Lumo“, „Der Tourist“, „Časopis Českých Turistů“ и „Turing club Français“. Тя притежава и разни български и инострани книги съ спортно съдържание.

Клонът ни притежава:

а) мебели, фотографически снимки, показалци, топъ за игра, туристки рогъ и др. на обща стойност за . . . лв.	685.50
б) 33 клишета отъ картинитъ на пжтеводителя за . . . „	1000.—
в) ученишка спалня съ 20 легла на стойност . . . „	241.30
г) 3429 екземпляра „Пжтеводитель на гр. В.-Търново и околноститъ му“, цѣна 3 лв., на обща стойност . . . „	10,287.—
д) библиотека на стойност „	115.40
Всичко лв. 12,329.20	

Поставени сж фотографически табла съ изгледи отъ града и околността му на горноорѣховската гара съ участието на горноорѣховския клонъ и на търновската гара, подарена отъ търновеца Ив. Ферманджиевъ.

Поставени сж пжтепоказателни табли на търновската гара и по шосетата: Търново—Дръново—Габрово, Търново—Елена и Търново—Севлиево—Ловечъ.

Прѣзъ отчетната година безплатната ни *ученишка спалня*, брояща 20 легла, които сж отворени само прѣзъ ваканционнитъ мѣсеци юлий и августъ по причина, че се помѣщаватъ въ едно отъ основнитъ училища въ града, което само тогава е свободно, е посѣтена отъ 58 ученици-туристи, които сж прѣнощували по 1—3 и повече дни. Посѣтителитъ ученици сж отъ Старозагорската прогимназия — 19 души, Русенската гимназия — 22 души, Варненската гимназия — 8, Ескиджумайската прогимназия — 1, Свищовската търговска гимназия — 1, Плъвенската гимназия — 4 и Сливенската гимназия — 5. Всичко това ни убѣждава въ полезността на този институтъ, особено, ако той намѣри подражатели и въ други кжтове на отечеството ни. Безплатната ученишка спалня има 5 желѣзни кровати съ всичкитъ имъ принадлежности и миндеръ (нарове) за 15 легла пакъ съ всичкитъ имъ принадлежности. Освѣтъ това въ нея има нужнитъ лампи, чаша и стъкло за вода, четки, моливи, мивки, правилникъ, книги за четене и др.

На свършване считаме за мораленъ дългъ да изкажемъ благодарността си къмъ лицата и учрѣжденията, които по единъ или другъ начинъ сж указвали помощта си на клона, безъ която, може би, дѣйствието му нѣмаше да бжде тъй разнообразна, както се прѣдстави на събранието. Благодаримъ отъ страна на настоятелството на клона „Трапезица“ на г-на Министра на народната просвѣта, на военното министерство, на министерството на търговията и земледѣлието, на светия Синодъ, на Негово Високопрѣосвещенство търновския Митрополитъ, на търновския градски общински кметъ, на г-на Петъръ Терѣвъ и на всички други лица и учрѣждения, които сж указали каквато и да била помощъ на клона ни.

Благодаримъ сжщо и на всички туристи и членове отъ настоятелството, особно на г. г. Димитъръ Антоновъ, Леонъ Филиповъ, Рафаелъ Поповъ и Киро Воденичаровъ, които не жалиха трудъ и врѣме и положиха толкова старания за успѣха на туристиката въ търновския край.

Касата се намира въ слѣдното положение:

Приходъ		Разходъ	
	лв. ст.		лв. ст.
Остатъкъ отъ 1906 г. .	71·38	За напечатване „Пжтеводителя“	1334·75
Членски вноски за 1907 г. .	273·50	Възнагражд. на делегати за сбора въ гр. Враца .	60·—
Отъ записнина и значки. .	8·—	За прислуга въ клона .	64·10
Отъ печатане реклами въ „Пжтеводителя“ . . .	321·52	За канцеларски . . .	24·76
Отъ продажба карти на окръга	143·—	Разноски по увеселителния влакъ до Варна . . .	1661·01
Отъ продажба на „Пжтеводителя“	229·—	Разн. по издръж. спалнитѣ .	12·50
Помощи отъ м-ството на народното просвѣщение. .	700·—	Абонаментъ за списания .	11·25
Отъ увеселителния влакъ до Варна	1441·89	Разходи по бала . . .	13·—
Лихви отъ спест. каса .	0·35	За насърчение туристката (премия въ обуча) .	40·—
Наличностъ въ касата .	154·10	Дългове:	
За уравнение, недоимтъкъ. .	699·79	Къмъ г-нъ Г. Козаровъ .	500·—
		„ „ Хр. Терѣвъ .	197·16
		„ „ Ст. Фъртуновъ .	124·—
Всичко .	4042·53	Всичко .	4042·53

Касата остава да дължи всичко 699 л. и 79 ст.

Клоновото издание „Пжтеводителя“ на В.-Търново и околността му“ е издаденъ, както се спомена и по-рано, въ 4000 екземпляра, отъ които 508 сж дадени на рѣзни търговци за рампродаване, подарени сж на Елинския клонъ „Чумерна“ — 100, на Централното управление въ София — 20, на разни редакции — 17, на министри и други по-видни хора — 15, на членоветѣ на клона ни — 90, дадени сж като хонораръ — 20, продадени — 80, липсватъ — 229; всичко раздадени и продадени — 1079, а оставатъ наличностъ въ склада — 2921 екземпляра.

Г. Козаровъ,
за прѣдседатель.

Г. Петковъ,
за секретаръ.

Елински клонъ „Чумерна“.

Клонътъ има редовни членове всичко 16. Освѣнъ частичнитѣ излети прѣзъ летния сезонъ се състояха и 4 общи. Единъ отъ тѣхъ се направи до Капиновската пещера, другъ — до върха Чумерна и

два — въ околността на града. На излетитѣ присъствуваха по 40—45 души дами и мъже.

Прѣзъ годината се събраха 230 л. отъ прѣдставления, дадени специално за построяване хижа на близкия връхъ Чумерна. Клонътъ се е силно загрижилъ и употребява всички усилия за построяване хижата още прѣзъ идещето лѣто.

Прѣдседателъ : *Ив. Хвърлевъ.*

ВЪСТИ.

Изъ живота на Еленския клонъ „Чумерна“. — Централното настоятелство на БТД. разрѣшава на Еленския клонъ „Чумерна“ да внесе въ Централната каса прѣдаденитѣ отъ бившия си касиеръ 32.50 лева срѣшу клоновитѣ сметки за 1907 и 1908 год. Сжщеврѣменно се умолява клоновото настоятелство да изпрати въ Централното списѣкъ на членоветѣ на клона и да раздаде на сжщитѣ всичкитѣ задържани досега броеве отъ дружественопото списание.

Ромжнски гости въ Рахово. — На 18. май с. г., 8 часа сутринта, сж пристигнали въ Рахово съ специаленъ паруходъ отъ Бекетъ (Ромжния) ромжнски гости на чело съ Бекетския градски общински кметъ г-нъ Михале Димолеско. На пристанището сж посрѣщнати отъ множество раховски граждани, отъ раховското духовенство и отъ опълченското дружество тамъ. Гоститѣ посѣтили ромжнския паметникъ като положили на него 8 вѣнци, а българското духовенство отслужило панахида за падналитѣ ромжнн въ врѣме на освободителната война. Сжщия день, въ 5 часа слѣдъ обѣдъ, гоститѣ отпътували въ страната си съ добри впечатления отъ блѣскавия и любезенъ приемъ на дунавскитѣ си съсѣди.

Разтуренъ клонъ. — Имаше благоприятна почва да се основе туристски клонъ въ гр. Берковица; основа се той съ хубавото си име „Комъ“, заживѣ, слдоби се даже и съ недвижими имоти и общаваше да бжде единъ отъ дѣятелнитѣ ни клонове, но всичко това бѣ за кратко врѣме. Явиха се между членоветѣ му раздори и несъгласия, които най-послѣ го и унищожиха.

Къмъ края на м. юний с. г. бѣха останали само 7 редовни члена, които изпратиха въ Централното Настоятелство слѣдното си рѣшение:

1. Да се разтури Берковския клонъ „Комъ“ отъ БТД., понеже редовни членове оставатъ само 7 души, а споредъ дружествения уставъ, за да сжществува клонъ, трѣбва да има най-малко 10 члена редовни.

2. Избира се комисия въ съставъ: Т. Каменовъ, Д. Ангеловъ, Ст. Коновъ и Ив. Панайотовъ, която да приеме и прѣдаде на Централното Настоятелство на БТД. въ София всички инвентарни вещи, архивата и паритѣ, съ които разполага клонъ.

3. Контра расписката, която четиричленната комисия ще получи отъ Централното Настоятелство за

всичко прѣдадено, да се прѣдаде на Берковското градско общинско управление за съхраняването ѝ до възобновяване клона.

4. Дружествената *борова гора* да се прѣдаде на Берковското

градско общинско управление за пазене.

Слѣдватъ подписитѣ: М. Иончевъ (прѣдседателъ), И. Бутаковъ (подпрѣдседателъ), И. Томовъ, Т. Каменовъ, Д. Ангеловъ, П. Чанковъ и Ст. Коновъ (членове).

Р А З Н И.

Благотворителенъ комитетъ — Въ с. Михалци, Търнотско, е основанъ комитетъ за въздигане паметникъ на загиналитѣ отъ сж-щото село възстаници прѣзъ 1876 г. въ Дрѣновския манастиръ. Комитетътъ има за цѣль да събира помощи, да дава прѣдставления, вечеринки и да изнамира други срѣдства, каквито той намѣри за добръ, за по-скорошното реализиране идеята за увѣковечаване паметта на загиналитѣ отъ това село възстаници.

Похвална инициатива на сръбскитѣ студенти. — Българскитѣ студенти сж взели инициатива за свикване прѣзъ мѣсецъ мартъ 1910 год. южнославянски конгресъ въ сръбската столица.

Руска плавателна изложба. — Руското „общество параходство и торговли“ устрои въ началото на м. декемврий плавателна изложба въ нашитѣ черноморски пристанища Варна и Бургазъ. Цѣльта на руското дружество е да запознае близкия изтокъ съ най-важнитѣ произведения на руската промишленостъ, която сега се развива бърже и търси да си открие нови пазари.

Екскурзия на южнославянскитѣ юнаци. — Южнославянскитѣ юнашки организации прѣднамѣрятъ

да прѣдприематъ прѣзъ идещата пролѣтъ една дълга екскурзия изъ южнославянскитѣ земи. Екскурзиянитѣ ще трѣгнатъ заедно отъ Абация съ слѣдния маршрутъ: Любляна — Загребъ — Бѣлградъ — Нишъ — София — Плѣвенъ — В. Търново. Всичкитѣ спортни дружества въ България съ възторгъ посрѣщаме тая идея и ще се погрижимъ добръ да посрѣщнемъ своитѣ събратя.

Приготовления за славянския сборъ въ софия. — Въ началото на м. декемврий с. г. настоятелството на тукашното славянско дружество свика събрание отъ прѣдставители на всички културни дружества въ София, на столичното кметство и университета за разискване въпроса за участие на България въ славянския сборъ, който ще стане въ София прѣзъ м. юний 1910 г., и за избиране разпоредителенъ комитетъ за тая цѣль. Събранието е рѣшило да се избере единъ разпоредителенъ комитетъ отъ делегати на всички културни дружества въ софия, които заедно съ настоятелството на Славянското дружество да обмисли и прѣдстави програмата си и да направи нуждното за участието на България въ сбора, сжщо и за посрѣщане и изпращане гоститѣ.

Въ миналия брой на списанито по погрѣшка на печатницата повторно сѣ отпечатани вѣститѣ: „Клоново настоятелство“, „Балонътъ на Ципелинъ“, „Исторически надписъ“ и „Старини въ Балчикъ“.

— Последниятъ брой на „Български туристъ“ ще се издаде по-дирѣ нѣкой день и слѣдъ това ще почне новата годишнина (IX-1910г.)

Отъ редакцията.

КНИГИТѢ:

1. „До Силистра и назадъ“

Чирпанъ, 1903 г. Ц. 1 л.

(Вж. „Бълг. туристъ“, год. III, стр. 32 63).

2. „Великденски излетъ до Видинъ“

Видинъ, 1905 г. Ц. 30 ст.

(Вж. „Бълг. туристъ“, год. IV, стр. 29.)

3. „До Рилския манастиръ“

Пловдивъ, 1906 г. Ц. 60 ст.

(Вж. „Бълг. туристъ“, год. V, стр. 90).

се намиратъ за проданъ у автора имъ — Н. Костовъ, учителъ въ Пловдивската държавна мъжка гимназия.

Туристическа библиотека

„На пѣтъ“

кн. 4, 5, 6 — 1.20 лева.

кн. 7, 8, 9 — 1.20 лева.

Пжтуване изъ Стара-планина, Родопитѣ, Сакаръ, Странджа. Прѣкрано помагало по отечествена география, за туристи и велосипидисти.

Десетъ и повече книги по единъ левъ. Изпращане само въ прѣдплатата или съ наложенъ платежъ.

Бургазъ,

Д. Стеревъ.

Открива се подписа за година IX. (1910) на **БЪЛГАРСКИ ТУРИСТЪ** Списание за туризъм и природоописание. Органъ на Бълг. Туристско Дружество.

РЕДАКТОРЪ: С. Д. СКРИНСКИ.

Отъ 1. януарий 1910 г. сп. „Български туристъ“ влиза въ IX. година на своето съществуване. Днесъ то е единственото спортно списание у насъ, въ което се описва българската природа и сръдствата за добирание до нея.

Въ IX. годишнина ще се застъпятъ отдѣлитѣ: *I. природоописание, II. туристски спортъ, III. патриотично възпитание, IV. туристска хроника, V. отзиви, VI. вѣсти, VII. книжнина, VIII. разни, IX. туристска поща.*

Въ списването на „Български туристъ“ прѣзъ IX. му година ще взематъ участие слѣднитѣ сътрудници: Г. Козаровъ, архитектъ, д-ръ П. Стояновъ, лѣкаръ, д-ръ А. Теодоровъ-Баланъ, професоръ, капитанъ Добревъ, д-ръ Ст. Н. Чомаковъ, адвокатъ, Н. Бозовъ, Б. Ангеловъ, д-ръ А. Златаровъ, Н. Костовъ, д-ръ Х. Ивановъ, д-ръ Хр. Пиперовъ, А. Гечевъ, Б. Образописовъ, Ф. Сплитекъ, Н. Додовъ, А. Д. Цвѣтковъ, д-ръ М. Панчевъ, Н. Алексиевъ, К. Чорбановъ, Д. Стеревъ, учители, А. Д. Пановъ, Ст. Радучевъ, А. Джанановъ, и др.

„Български туристъ“ излиза всѣки мѣсець (освѣнъ юлий и августъ). Годишна цѣна за нечленове на дружеството въ България е 2 лева, а въ чужбина — 2.50 фр. Членоветѣ го получаватъ сръшу единъ левъ.

Записването абонати въ София става въ книжарницитѣ: Б. Касжровъ, Хр. Олчевъ и П. Чипевъ, а въ провинцията — въ клоноветѣ на Българското Туристско Дружество и въ всички т.-пощенски станции. Който запише 4 и повече абонати, получава 10% отстъпка.

Приематъ се за послѣднитѣ двѣ страници на списанието обяви отъ хотелджии, гостинничари, продавачи на туристски вещи и др. при най-износни цѣни.